

Spuiter Carrosserie
7de leerjaar
VII-SpCa

BRUSSEL

D/2025/13.758/085

Versie januari 2025

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

Leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool. Ze laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lessen ...).

Leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

Leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze**. De leerplandoelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen in een bepaald structuuronderdeel. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen na elke graad.

Leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en de school.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Die samenhang betreft de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) en de horizontale samenhang tussen vakken binnen structuuronderdelen of over structuuronderdelen heen. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel wordt voorgesteld. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor leraren en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.

Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

De leerplannen bieden kansen om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden en door de leeromgeving aan te passen. Ze nodigen ook uit om te differentiëren in evaluatie.

Differentiatie door te verdiepen en te verbreden

Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. Variëren in abstractie spreekt leerlingen aan op hun capaciteiten en daagt hen uit om van daaruit te groeien.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrenge biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

In 'extra' wenken bij de leerplandoelen en in beperkte mate ook via keuzeleerplandoelen bieden we je inspiratie om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswork, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in [evaluatie](#) en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is

bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.5 Opbouw van leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur. Alle onderdelen maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft o.a. de beginsituatie en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen o.a. inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw en aandachtspunten aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht. Waar relevant geeft een opsomming of een afbakening (★) aan wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel. De leerplandoelen zijn gebaseerd op de minimumdoelen van de basisvorming, de specifieke minimumdoelen, de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie of andere doelen die in regelgeving vastliggen. Indien een leerplandoel verder gaat, vind je een '+' bij het nummer van het leerplandoel. Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn keuzedoelen opgenomen; die leerplandoelen zijn weergegeven in een grijze kleur en het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door 'K'.

De leerplandoelen zijn ingedeeld in een aantal rubrieken. Bovenaan elke rubriek vind je de relevante minimumdoelen van de basisvorming, de specifieke minimumdoelen, de doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties of andere doelen die in regelgeving vastliggen. Als leraar hoef je je die taal niet eigen te maken. Het volstaat dat je de leerplandoelen realiseert zoals opgenomen in het leerplan. Waar relevant wordt de samenhang met andere leerplannen in dezelfde graad aangegeven, evenals de samenhang met de onderliggende graad.

'Duiding' bij een leerplandoel bevat een noodzakelijke toelichting bij het doel. In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan. Een wenk 'extra' bij een leerplandoel biedt leraren inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting is vereist om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die in alle leerplannen van de graad als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben. De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen zijn gerelateerd aan bepaalde minimumdoelen, specifieke minimumdoelen, doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties of andere doelen die in regelgeving vastliggen.

2 Situering

2.1 Beginsituatie

Koetswerk is de logische vooropleiding in de derde graad voor de studierichting Spuiter carrosserie.

2.2 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is gebaseerd op doelen die leiden naar de beroepskwalificatie spuiter carrosserie.

Het leerplan is gericht op 22 lessen en is bestemd voor de studierichting Spuiter carrosserie. De duurtijd van die studierichting(en) bedraagt twee semesters.

Het geheel van de vorming in elke studierichting vind je terug op de [PRO-pagina](#) met alle vakken en leerplannen die gelden per studierichting.

Een evenwichtige verhouding van onderdelen in het leerplan, zonder in een strakke opdeling in vakken te vervallen, versterkt het pedagogisch-didactisch proces.

De vertaling van de leerplandoelen in een uitdagend aanbod is een opdracht van de school en zijn lerarenteam (vakgroep). De onderlinge verdeling en de aandacht die elk doel krijgt, maken deel uit van die oefening. Dit leerplan geeft geen indicatie van de intensiteit waarmee een doel kan worden behandeld. Bepaalde doelen zullen meer onderwijstijd vragen dan andere.

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Spuiter carrosserie en het vormingsconcept

Het leerplan Spuiter carrosserie is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialogeschool. In het leerplan ligt de nadruk op de levensbeschouwelijke, natuurwetenschappelijke en technische, wiskundige en maatschappelijke vorming. De wegwijzers duurzaamheid en verbeelding maken er inherent deel van uit.

Levensbeschouwelijke vorming

Levensbeschouwelijke vorming geeft leerlingen de tijd en de ruimte om te zoeken naar wie ze zijn en wat ze zullen worden. Leerlingen maken voortdurend (ethische) keuzes. Vanuit de dialoog met de eigen leefwereld, de diverse samenleving en het christelijk geloof, geven leerlingen hun levensbeschouwelijke identiteit vorm. De zeven wegwijzers bieden hen daarbij inspiratie: uniciteit in verbondenheid, kwetsbaarheid en belofte, gastvrijheid, rechtvaardigheid, duurzaamheid, verbeelding en generositeit.

Natuurwetenschappelijke en technische vorming

Via het leerplan Spuiter carrosserie worden jongeren in staat gesteld om op een methodische wijze betrouwbare kennis te verwerven. Door het inzetten van contextrijke wetenschappelijke en technische concepten leren leerlingen een fysische werkelijkheid of een natuurlijk fenomeen te vatten. Daarnaast leren ze om wetenschappelijke, technologische en wiskundige inzichten in te zetten bij hun technische realisaties. Verwondering, het voeden van nieuwsgierigheid zijn een belangrijke motor om hun realisaties technisch en wetenschappelijk te beschrijven en te verklaren.

In technische vorming wordt kennis opgebouwd. Daarbij wordt het onderzoekend leren en het leren onderzoeken in het lesgebeuren geïntegreerd. Leerlingen leren in een contextrijke leeromgeving observeren, meten, onderzoeken en experimenteren en maken gebruik van hulpmiddelen en

meetinstrumenten. Ze leren op een veilige en duurzame manier omgaan met materialen, chemische stoffen en technische systemen.

Tijdens de technische vorming ontwikkelen de leerlingen technisch operationele vaardigheden en technologische kennis van materialen en gereedschappen.

Simulatiesoftware kan een krachtig hulpmiddel zijn bij conceptvorming en het verwerven van inzicht in abstractere begrippen. Dat geldt zowel voor het bekijken en gebruiken van simulaties, als voor het zelf creëren ervan.

Wiskundige vorming

Wiskunde is een taal om patronen in de werkelijkheid compact en ondubbelzinnig te beschrijven en wordt daarvoor veelvuldig gebruikt in techniek. Een vlot gebruik van wiskundige symbolen en kennis van bewerkingen en conventies zijn noodzakelijke vaardigheden om technologische kennis te verwerven als om te communiceren. Het leerplan Spuiter carrosserie biedt een waaier aan opportuniteiten om de leerlingen te laten inzien hoe (op het eerste zicht abstracte) wiskundige technieken concrete toepassingen hebben.

Maatschappelijke vorming

Wetenschappen en techniek vervullen een cruciale rol in onze samenleving. De ontwikkelingen van nieuwe materialen en producten, duurzame aandrijfsystemen en energieprestaties, connectiviteit en IoT ... hebben een grote impact op het welzijn van mensen. De leerlingen worden tijdens hun technische ontwikkelingen en realisaties gevraagd die maatschappelijke uitdagingen ter harte te nemen, kritisch te reflecteren en een rol op te nemen in innovatieve ontwikkelingen.

De wegwijzers **duurzaamheid** en **verbeelding** kleuren het leerplan Spuiter carrosserie. Werken vanuit duurzaamheid legt sterk de nadruk op de intrinsieke verbondenheid van alle dingen en mensen en het behoud en de verbetering van een duurzame wereld. Inhoudelijk gaat het ook om het belang van duurzaam omgaan met materialen en technologie met aandacht voor ecologie.

Verbeelding geeft leraren en leerlingen zuurstof om uitdagingen, vragen en problemen niet op één bepaalde manier op te lossen of te beantwoorden en om vooropgestelde methodes niet slaafs te volgen. De praktijk heeft immers in essentie een creatief karakter.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

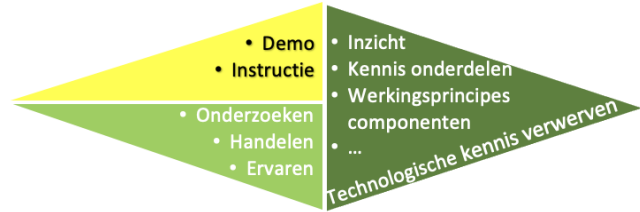
3.2 Krachtlijnen

Zinrijk en geïnspireerd: een levensbeschouwelijke en ethische gevoeligheid ontwikkelen

Leerlingen ontwikkelen een eigen kijk op mens, wereld en samenleving vanuit een levensbeschouwelijke inspiratie. Ze worden gevoelig voor wat betekenisvol is. Ze reflecteren over wat in hun eigen leven goed en minder goed loopt. Ze herkennen in concrete of beroepsgerichte ervaringen motieven en argumenten die hen uitnodigen en stimuleren om moreel te handelen. Ze leren openstaan voor de diepere dimensies van het leven en leren. Ze staan ook open voor levensbeschouwelijke keuzes van anderen en gaan daarover in dialoog.

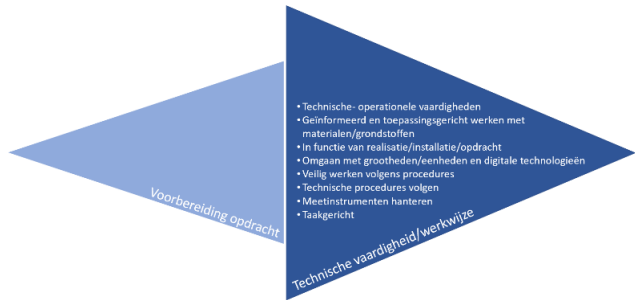
Technologische kennis verwerven

De leerlingen verwerven kennis door te onderzoeken, te ervaren, te handelen ... Ze verwerven inzicht in gebruikte producten en te bewerken materialen, gepaste machines en gereedschappen, laksystemen en het aanmaken en aanbrengen van lakken en verven.

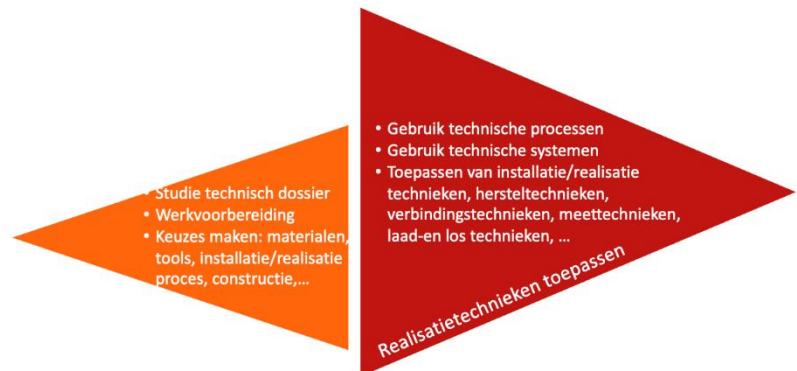
Technische vaardigheden en werkwijzen ontwikkelen

De leerlingen ontwikkelen technisch-operationele vaardigheden. Ze zijn taakgericht in hun concretisering en denken in functie van het spuiten van koetswerkonderdelen. Ze leren om geïnformeerd en toepassingsgericht te werken met materialen en grondstoffen, meetinstrumenten hanteren, omgaan met grootheden, eenheden en digitale technologieën inzetten tijdens het technisch proces volgens de geldende veiligheids- en technische procedures.

Realisatietechnieken in technische processen en systemen

De leerlingen leren technische processen en systemen toepassen tijdens projecten met betrekking tot het spuiten en afwerken van een koetswerkherstelling. Ze evalueren de voorbereidingen en werken bij, bereiden voor en leren keuzes maken wat betreft materialen, producten, gereedschap en werkvolgorde. Ze leren taakgericht verven en lakken aanmaken volgens de juiste kleurtint, meettechnieken, schuurtechnieken, spuittechnieken toepassen en spot-repairs uitvoeren.

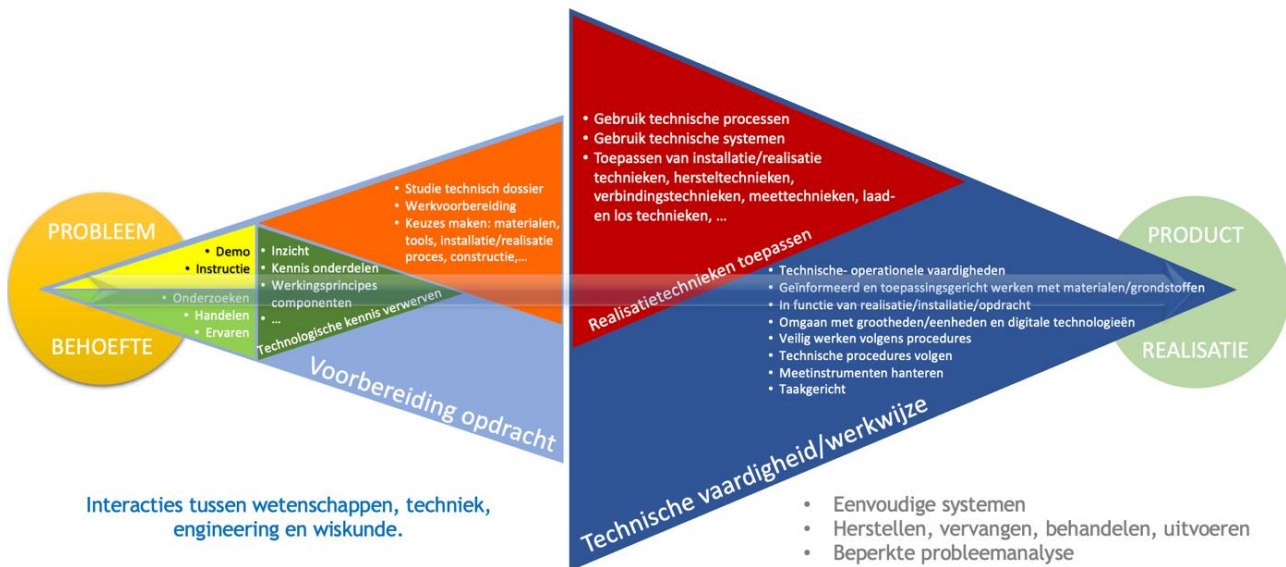
Zorg voor het milieu, veilig en ergonomisch werken vormen een rode draad doorheen de studierichting.

Interacties duiden tussen wetenschappen, techniek, engineering en wiskunde

Projectmatig werken laat toe om de interacties tussen techniek en wetenschap, tussen techniek en wiskunde en tussen techniek en de maatschappij te bekrachtigen. De leerlingen onderbouwen hun realisaties met toepassing van wetenschappelijke en wiskundige kennis. Ze gaan ook aan de slag in hun realisaties om een antwoord te geven op maatschappelijke uitdagingen zoals klimaat, energietransitie, duurzaamheid, ondersteunende processen bij noden ...

3.3 Diamantmodel

De krachtlijnen worden voorgesteld door een aantal driehoeken die samen 'diamanten' vormen. De diamant start links met een probleem of behoefte en eindigt rechts met een product of realisatie. Je leest het model van links naar rechts.

De weergave geeft een suggestie voor een mogelijke volgorde in het aanbod en de aandacht die elke fase kan krijgen. Hoe groter de driehoek, hoe belangrijker de krachtlijn.

Voor de 7de leerjaren:

- ligt het accent op het ontwikkelen van vaardigheden en werkwijzen;
- vormt het toepassen van realisatietechnieken in technische processen, constructies en systemen een belangrijk onderdeel.

Om van een probleem, behoefte, uitdaging ... naar een realisatie, product, oplossing ... te komen, kan je

- via een demo of instructie door de leraar samen met een eenvoudig onderzoek door de leerling, inzicht geven in de werking van onderdelen en componenten. Je bouwt zo aan de nodige voorkennis;
- de opdracht voorbereiden door het technisch dossier te bestuderen, een werkvoorbereiding op te maken en de leerlingen enkele keuzes te laten maken;
- de leerlingen trainen in enkelvoudige technische vaardigheden en werkwijzen om ze toe te passen in een groter geheel.

Het is goed dat je regelmatig wijst op de aanwezigheid van wetenschap en wiskunde in de technische toepassingen. De Interacties tussen wetenschappen, techniek, engineering en wiskunde krijgen zo de nodige aandacht.

Probeer dit alles te doen binnen de thema's (context) van het leerplan Spuiter carrosserie.

Zo werk je op een geïntegreerde manier aan projecten. Voor de 7de leerjaren bestaan die projecten uit:

- complexere systemen, problemen of uitdagingen;
- herstellen, vervangen, behandelen, uitvoeren;
- met aandacht voor diagnose, probleemanalyse.

3.4 Opbouw

De rubrieken in het leerplan kennen een opbouw vanuit een sterke gemeenschappelijkheid van leerplandoelen over leerplannen heen naar richtingsspecifieke leerplandoelen. De verzameling van leerplandoelen onder een rubriek is niet te herleiden tot een opdeling in een vak of discipline.

Het leerplan Spuiter carrosserie omvat de volgende rubrieken:

- Ethiek en levensbeschouwing
- Kwaliteitsvol en veilig handelen
- Voorbereiding en opvolging van de werkzaamheden
- Ondersteunende technieken
- Voorbereiding van het voertuig
- Voorbereiding van de spuitwerkzaamheden
- Spuiten en afwerken

3.5 Beginsituatie

Vanuit de logische vooropleiding Koetswerk zijn de volgende leerplanitems in de derde graad al verworven:

- voorbereiden van het voertuig en de herstelling:
  - schoonmaak- en afplaktechnieken;
  - montage en demontage;
  - plamuren en schuren (schuurmaterialen en schuurstappenplan);
  - opbouw, werking en veiligheidsvoorschriften van hybride en elektrische voertuigen.
- koetswerkherstelling:
  - opbouw van een laksysteem;
  - voorbereidings-, herstel- en droogtechnieken;
  - aanbrengen van een grondlaag in functie van de gekozen voorbewerking.

Voor leerlingen uit andere vooropleidingen geldt dat die inhouden extra aandacht vergen.

3.6 Aandachtspunten

Aanpak

Overleg en een planmatige aanpak zijn belangrijk. Kennis, vaardigheden en attitudes vormen één geheel. Tijdens de voorbereiding van een opdracht worden (relevante) kennis en inzichten aangeboden om de opdracht voldoende sterk aan te vatten. De leerlingen leren ook gemaakte keuzes binnen het technisch proces te beargumenteren. Vervolgens leren de leerlingen een planning opstellen en hun werkplek organiseren. Vaardigheden en handelingen oefenen de leerlingen in gedurende de uitvoering en realisatie. Zowel het realiseren van een product als het doorlopen proces worden centraal gesteld. Reflectie op het doorlopen proces kan een belangrijk leermoment zijn voor de leerlingen en biedt kans tot remediëring.

Werkplekleren

Verschillende vormen van werkplekleren kunnen een meerwaarde bieden voor de realisatie van dit leerplan en voor de voorbereiding op een vlotte overstap naar de arbeidsmarkt. Werkplekleren omvat een breed continuüm van leeractiviteiten die gericht zijn op het verwerven van algemene en beroepsgerichte competenties waarbij de arbeidssituatie de leeromgeving is. Het kan onder meer gaan om gesimuleerde

werkomgevingen, observatie-activiteiten, praktijklessen op verplaatsing en leerlingenstages. De school heeft de ruimte om een beleid uit te stippelen over welke vormen van werkpleklers een plaats krijgen in de lespraktijk en met welk doel werkpleklers wordt ingezet.

Complementaire leerplannen

Voor het zevende leerjaar zijn complementaire leerplannen ontwikkeld zoals Communicatie en interactie, Maatschappelijke oriëntatie en Ondernemerschap. Voor de vorming van leerlingen kan het een meerwaarde zijn om bij de realisatie van leerplandoelen uit dit leerplan de link te leggen met een of meer aspecten uit de complementaire leerplannen waarvoor de school al dan niet heeft gekozen.

3.7 Leerplanpagina

Wil je als gebruiker van dit leerplan op de hoogte blijven van inspirerend materiaal, achtergrond, professionalisering en lerarennetwerken, surf dan naar de [leerplanpagina](#).

4 Leerplandoelen

4.1 Ethiek en levensbeschouwing

LPD 1 + De leerlingen reflecteren over ethische keuzes.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor ethische keuzes die voortvloeien uit de deontologie of plichtenleer. Vanuit casussen reflecteer je met leerlingen over deontologische principes eigen aan het beroep van voertuigtechnicus zoals integriteit, discretieplicht, privacy, vertrouwen, het respecteren van de professionele gedragscode binnen de organisatie, het opbouwen van een professionele relatie met collega's ...

Je kan leerlingen erop wijzen dat een aantal deontologische principes zijn verankerd in regelgeving.

Als leerlingen inzicht hebben in die principes kan je hen in gesimuleerde situaties of via casuïstiek ethische keuzes laten duiden.

Wenk: Je kan focussen op vragen of dilemma's waarmee werknemers dagelijks in contact komen. Omgang met en vragen van collega's, klanten ... kunnen leiden tot ethische vragen die ethische keuzes tot gevolg hebben, bv.

- hoe verhoud je je tegenover de diversiteit op de werkvloer of bij uitbreiding in de samenleving?
- reageer je op situaties van discriminatie of xenofobie?
- waarom is respect voor hiërarchie belangrijk binnen de werkplaats en het bedrijf?
- waarom word je gescreend om toegang te krijgen tot een beroep of werkplek?

- wat doe je als je een taak krijgt toegewezen waarvoor je niet bent gekwalificeerd?
- wat doe je als er iets mis gaat door een fout die je hebt gemaakt?
- is de gebruikte apparatuur energie-efficiënt?
- hoe reageer je ten aanzien van een collega van wie je merkt dat hij de veiligheidsregels niet volgt?
- hoe verhoud je je tegenover werk in de illegaliteit?

Wenk: Je kan met je leerlingen een klasdiscussie voeren vanuit een aangebrachte casus uit de actualiteit of naar aanleiding van een ervaring tijdens werkplekleren. Je kan, bv. in samenspraak met de leraar Godsdienst (derde graad), leerlingen kaders of modellen aanreiken om te reflecteren over morele of ethische vragen. Ze bieden leerlingen taal om ethische keuzes te bespreken.

Wenk: Je kan aan de hand van voorbeelden uit de actualiteit moeilijke of meer complexe situaties bespreken die leiden tot ethische vragen en keuzes. Het kan bijvoorbeeld gaan om grensoverschrijdend gedrag ... Ook meer maatschappelijke onderwerpen kunnen ter sprake komen: de plaats van camerabewaking op straat versus respect voor privacy, werken met bodycams bij politie ...

Extra: Je kan de kennis van leerlingen verdiepen door ethische vragen te benaderen vanuit een bepaalde ethische stroming zoals de plicht- en gevolgenethiek of waardenethiek ...

LPD 2 + De leerlingen dialogeren open en constructief over levensbeschouwing, inspiratie of zingeving.

Duiding: Je kan met leerlingen in gesprek gaan over zingeving of levensbeschouwing. Wanneer je met leerlingen in dialoog gaat over zingeving, bespreek je ervaringen die betekenis of zin geven aan je leven of je bestaan. Zingeving betekent het zoeken naar de zin, de richting of het doel van het leven of van grote ervaringen, gebeurtenissen in het leven.

Duiding: Je kan met leerlingen reflecteren en in dialoog gaan over inspiratie. Inspiratie komt van het Latijnse woord 'inspirare' dat letterlijk 'inademen' of 'inblazen' van een ziel of 'geest' betekent. Waar iemand zijn inspiratie, innerlijke kracht, bezieling, enthousiasme, gedrevenheid of 'vuur' uithaalt is heel persoonlijk. Dat kan zijn uit natuur, muziek, kunst, literatuur, sport, religie, maar ook een mens of een gebeurtenis kan dienen als bron van inspiratie.

Duiding: Wanneer mensen een soort Grote houvast of een overkoepelende visie op het leven en op wat het leven zin geeft delen, dan spreek je over een levensbeschouwing. Levensbeschouwingen geven een antwoord op vragen over de oorsprong van het universum en de mens, delen opvattingen over de mens (mensbeeld) en bepalen vanuit een visie op moraal en ethiek (wat is goed en kwaad) het dagelijks handelen. In religieuze levensbeschouwingen of godsdiensten staat het bestaan van een of meerdere goden centraal en de antwoorden die daaruit voortvloeien. Seculiere levensbeschouwingen, zoals het humanisme, vertrekken vanuit de mens om zin en vorm aan het leven te geven.

Wenk: Je kan gebeurtenissen en ervaringen tijdens werkplekleren aangrijpen om met dit leerplandoel aan de slag te gaan.

Wenk: Je kan met leerlingen in dialoog gaan aan de hand van een aantal algemene

vragen die hen als professionele beroepsbeoefenaar kunnen beroeren zoals

- wat inspireert je om voor dit beroep of voor deze opleiding te kiezen?
- wat versta je onder levenskwaliteit en waar ligt voor jou de balans tussen levenskwaliteit en werk?
- wat geeft jou energie?
- hoe kunnen mensen hoop vinden in situaties van kwetsbaarheid, bv. confrontatie met de ziekte van een collega, een overlijden ...? Hoe kunnen de christelijke visie en andere levensbeschouwelijke visies op hoop een uitdaging vormen voor de eigen visie?

Wenk: In functie van het omgaan met diversiteit op de werkvloer kan je leerlingen constructief kritisch laten reflecteren over eigen en andere levensbeschouwingen:

- wat betekent het dragen van levensbeschouwelijke tekens voor jou?
- hou je rekening met collega's die vasten en waarom zou je dit doen?
- welke culturele gewoonten herken je bij jezelf en bij collega's? Bv. respect voor ouders, de rol van vrouwen en mannen in het huishouden, religieuze rituelen of feestdagen ...

Wenk: Je kan met leerlingen in dialoog gaan over de wijze waarop je vanuit het beroep van voertuigtechnicus mee verantwoordelijkheid kan dragen voor je omgeving, de aarde ... (ecologisch bewustzijn - schepping). Je kan met hen reflecteren over de mate waarin zij dat een belangrijke waarde vinden in de uitoefening van een beroep.

Wenk: Vanuit concrete situatieschetsen kan je met leerlingen stilstaan bij vragen waar ze mogelijk als voertuigtechnicus mee worden geconfronteerd zoals

- waar haal je de kracht om staande te blijven in stressvolle situaties?
- wat heb je nodig om je gedragen te weten in het omgaan met kwetsbare situaties: het omgaan met personen met een bijzondere kwetsbaarheid, bv. psychische kwetsbaarheid, het omgaan met verdriet of kwaadheid van klanten ...?
- hoe ga je met collega's of medeleerlingen in dialoog over moeilijke thema's zoals een ouder die ziek is, ouders die scheiden, een overlijden?

4.2 Kwaliteitsvol en veilig handelen

Doelen die leiden naar BK

LPD 3 De leerlingen handelen

- **in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures);**
- **kwaliteitsbewust en volgens kwaliteitsnormen;**
- **economisch en duurzaam;**
- **hygiënisch.**

Wenk: Door in teamverband te werken leren de leerlingen (met respect) samenwerken, elkaars talenten respecteren, afspraken maken en naleven. Ze leren aanwijzingen volgen, problemen melden, communiceren en rapporteren.

Wenk: Heb aandacht voor het respectvol omgaan met het voertuig en voor het gebruik van adequate bescherming bij het manipuleren van het voertuig.

Kwaliteitsvol werk afleveren kan worden aangewakkerd door na elke herstelling ook een algemene controle van het voertuig uit te voeren en ook gevolg te geven aan opmerkingen die daarbij worden gemaakt.

Bij die kwaliteitscontrole kan je onvolmaaktheden van de herstelling van het koetswerk vaststellen en wegwerken.

Wenk: Je kan met de leerlingen de afweging maken tussen economische en ecologische belangen.

Je kan aandacht hebben voor de juiste behandeling en afvoer van afvalstoffen.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor de attitude van een techniker. Voorbeelden zijn

- respect voor materiaal en gereedschap;
- beleefdheid;
- organiseren van de werkplek met aandacht voor orde, netheid, organisatie ...
- voorraadbeheer;
- controleren van onderdelen voor de werkzaamheden;
- ...

LPD 4 De leerlingen passen veiligheidsvoorschriften, veiligheidsrichtlijnen en milieunormen toe.

Wenk: Bij gebruik van een werkplaats of technische systemen is het een aanbeveling om het werkplaatsreglement, het gebruik van persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen, de veiligheidsinstructiekaart (VIK) en handleiding te bespreken met de leerlingen.

Wenk: Een veilige houding en werkomgeving worden versterkt als de leerlingen leren gevaarlijke situaties inschatten, herkennen en melden.

De veiligheidshouding van de leerlingen kan worden aangescherpt door met hen een laatste minuut risicoanalyse (LMRA) uit te voeren alvorens de werkzaamheden te starten. Een aangereikte beknopte checklist is een hulp voor de leerlingen.

Je kan regelmatig een toolboxmeeting houden met de leerlingen. Dat kan gaan over evacuatie, het veilig gebruik van een bepaald gereedschap, machine of product, procedures bij een ongeval ...

Je kan de leerlingen de gebruikte machines en gereedschappen laten controleren op zichtbare gebreken en degelijkheid voor en na gebruik.

Je kan veiligheidspictogrammen, veiligheidsnormen en H/P zinnen met de leerlingen bespreken.

Je kan de leerlingen regelmatig attenderen en bijsturen naar een veilige werkhouding.

Wenk: Goede praktijken:

- ordelijk werken;
- productetiketten interpreteren;
- alert zijn voor energie die kan vrijkomen onder de vorm van warmte, geluid, straling, stoom, elektriciteit;
- omgaan met chemisch afval, luchtverontreiniging, stof, spuitnevel, schadelijke stoffen ...;
- zuinig omgaan met materialen, materialen recupereren en verspilling vermijden.

Wenk: Je kan met de leerlingen aandacht hebben voor de verantwoordelijkheid van het veilig afleveren van het werk: alles is vastgezet, juiste afstellingen ...

Wenk: Aandacht voor de veiligheid en het voorschrift van de producent bij het gebruik en combinatie van chemische producten is erg belangrijk.
Je kan aandacht hebben voor milieureglementering en circulaire economie bij het gebruik van chemische stoffen en materialen.
Je kan het verantwoordelijkheidsgevoel bij leerlingen aanwakkeren door recyclage van materialen, zowel metalen, kunststoffen als chemische stoffen onder de aandacht te brengen.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor de veiligheid bij het werken aan elektrische en hybride voertuigen. Het is belangrijk om de juiste wettelijke vereisten naar voor te brengen. Enkele aandachtspunten

- voor bepaalde handelingen moet de koetswerkhersteller bevoegd verklaard zijn;
- bij onvoldoende kennis vragen stellen aan collega's of bij de fabrikant;
- correct lezen van een handleiding;
- hulp vragen bij complexe handelingen.

Wenk: De notie van veiligheid rond specifieke technische systemen bij carrosseriewerkzaamheden kan worden ingebed in projectwerking. Voorbeelden daarvan zijn:

- airbags;
- het al dan niet spanningsloos zijn van elektrische of hybride voertuigen;
- omgevingstemperatuur in functie van hoogspanningsbatterijen (oven);
- beveiligen van elektronische installatie bij (de)montage- en laswerkzaamheden;
- demontage van onderdelen van het klimaatregelsysteem;
- ...

Wenk: Je kan de leerlingen wijzen op de Codex over het welzijn op het werk. Die vormt een geheel van technische en organisatorische maatregelen met als doel arbeidsongevallen en beroepsziekten te voorkomen.

LPD 5 De leerlingen nemen een ergonomische houding aan bij werkzaamheden.

Wenk: Je kan met de leerlingen aandacht hebben voor hef- en tiltechnieken om de fysieke belasting van bepaalde taken te verlichten.
Je kan de fysieke belasting van bepaalde taken ook verlichten door het gebruik van het juiste gereedschap, hulpmiddelen of methode.
Toegepast op een spuitwerk kun je aandacht hebben voor het op de juiste hoogte brengen van het voertuig(onderdeel), het gebruik van het juiste gereedschap en hulpmiddelen ...

4.3 Voorbereiding en opvolging van de werkzaamheden

Doelen die leiden naar BK

LPD 6 De leerlingen vergelijken voertuigen met inbegrip van voertuigtypes.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor een breed scala aan voertuigen, waar ook

micromobiliteit, vrachtvervoer, vrijetijdsvoertuigen ... een plaats kunnen hebben.
Je kan voertuigen op veel gebieden vergelijken, volgens

- aandrijving: energiebron, aandrijflijn ...;
- gebruik: snelheid, toepassing, materiaalkeuze ...;
- wettelijke aspecten: euronormering, afmetingen, verlichting ...;
- type: SUV, cross-over, bestelwagen, break ...

Wenk: Je kan aandacht hebben voor de materialen waaruit de verschillende voertuigen zijn opgebouwd en de gevolgen daarvan voor een koetswerkherstelling.

LPD 7 De leerlingen bereiden de werkzaamheden voor.

Wenk: Je kan bij de voorbereiding aandacht hebben voor

- het lezen en begrijpen van de werkfiche;
- plannen van de werkzaamheden op basis van de informatie op de werkfiche;
- het lezen van schema's, technische tekeningen, samenstellingstekeningen, ploftekeningen ...
- een schets als communicatiemiddel;
- regelgeving, normen, technische voorschriften;
- het benodigde materiaal, geschikte machines en gereedschappen;
- het voorraadbeheer en eventuele bestellingen.

Wenk: Naast de info van op de werkfiche kunnen ook aanwijzingen worden meegenomen in de analyse van de opdracht.

Wenk: Je kan de leerlingen een checklist aanreiken als hulpmiddel.

Wenk: Je kan de leerlingen de werktijd laten bepalen bij de planning zonder inbreuk te maken op de nodige onderwijstijd om een vaardigheid aan te leren en in te oefenen.

Planning en werkvoorbereiding kan ook een kostprijsberekening inhouden.

Wenk: In het kader van veilig werken kan je de leerlingen wijzen op het afbakenen van de werkplek en op het voorzien van doorgang voor bevoegden.

Wenk: Tijdens de voorbereiding kunnen de leerlingen gebruik maken van digitale info:

- instructiefilmpjes;
- XR;
- digitale informatie;
- ...

LPD 8 De leerlingen volgen procedures en richtlijnen bij het uitvoeren van werkzaamheden.

★ Constructeursvoorschriften

Wenk: Je kan met de leerlingen procedures en richtlijnen opzoeken in (digitale) technische informatie.

Wenk: De attitude om op de juiste manier te werken is belangrijk.
Heb aandacht voor de voorschriften van de fabrikant: gepast gereedschap, instellingen, voorwaarden, montagevolgorde, temperatuur ...

Wenk: Je kan een (tweedehands of hersteld) voertuig klaarmaken voor de technische controle en daarbij aandacht hebben voor de normen en procedures die daar worden gehanteerd.

Wenk: Ook gesproken instructies, filmpjes ... zijn mogelijk.

LPD 9 De leerlingen voeren werkzaamheden uit op basis van een werkfiche of aanwijzingen.

Wenk: Werkfiche of aanwijzingen:

- (schade)bestek;
- instructies van de werkplaatsoverste of collega;
- aanwijzingen of wensen van de klant;
- ...

LPD 10 De leerlingen organiseren hun werkplek, ruimen op en maken schoon.

Wenk: Organiseren van de werkplek, in functie van uit te voeren werken:

- keuze van materiaal, gereedschap, plaats en ruimte in de werkplaats;
- rekening houdend met andere werkzaamheden in de werkplaats;
- klaarzetten en klaarmaken van het voertuig;
- opruimen en schoonmaken van de werkplek;
- juist en proper opbergen van gereedschap;
- ...

Wenk: Je kan aandacht hebben voor het aanpassen van de organisatie van je werkplek aan de werkvolgorde of ergonomie.

Je kan de leerlingen tussen twee oefeningen laten wisselen van werkplek om hen bewust te laten nadenken hoe ze de werkplek organiseren.

Je kan aandacht hebben voor het hergebruiken, sorteren en recycleren van afval.

Wenk: In samenhang met LPD 15 kan je bij het organiseren van de werkplek ook het gebruiksonderhoud van machines en gereedschappen uitvoeren.

LPD 11 De leerlingen volgen hun werkzaamheden op en vullen opvolgdocumenten in.

Wenk: Het opvolgen van hun werkzaamheden start onmiddellijk na de voorbereiding en betreft het opvolgen van de start, over het verloop en het afwerken, tot aan de eindcontrole:

- mondelinge en schriftelijke communicatie over werktijd en onderdelen, maar ook over bijkomende werkzaamheden, vaststellingen die opvolging vragen, vaststellingen die aan de klant moeten worden voorgelegd, moeilijkheden bij het uitvoeren van het werk ...
- bijhouden van de uitgevoerde stappen en gebruikte materialen, hoeveelheid producten;
- motivering van bepaalde beslissingen;
- doorgeven van bepaalde taken aan anderen;
- ...

Wenk: Je kan aandacht hebben voor

- de juiste benamingen van gereedschappen, materialen ...;
- de volledige afwerking van de herstelling en de kwaliteitscontrole op het einde van de werkzaamheden;
- de gangbare communicatiemiddelen zoals opvolgdocumenten en elektronische checklists.

Wenk: Je kan verschillende leerlingen hetzelfde voertuig laten controleren.
Je kan je met de leerlingen afvragen of een testrit nodig is afhankelijk van de aard van de herstelling.

Wenk: Het opvolgen van de werkzaamheden kan zeker ook digitaal, bv. met een fotoverslag.
Je kan de leerlingen hun werktijd laten registreren zonder afbreuk te doen aan de onderwijstijd.

4.4 Ondersteunende technieken

Doelen die leiden naar BK

LPD 12 De leerlingen identificeren te bewerken en gebruikte materialen waaruit het koetswerk van een voertuig is opgebouwd.

Wenk: Je kan materialen identificeren aan de hand van de eigenschappen: magnetisch, vervorming, kleur, soortelijk gewicht, elektrische geleiding, sterkte, hardheid ...
Benader de eigenschappen van materialen ook in functie van eenvoudige bewerkingen: boren, tappen, zagen, verlijmen ...

Wenk: Je kan aandacht hebben voor de specifieke toepassing van bepaalde materialen op bepaalde delen van het koetswerk: veiligheid, comfort, sterkte, functie, gewichtsverdeling ...

Wenk: Je kan aandacht hebben voor (de bescherming tegen) corrosie.

LPD 13 De leerlingen bewerken verschillende materialen rekening houdend met hun eigenschappen.

Wenk: Heb vooral aandacht voor bewerkingen en materialen die relevant zijn bij het herstellen van koetswerkschade.
Je kan aandacht hebben voor de verschillende mogelijkheden om een bepaald materiaal te bewerken.

Wenk: Materialen kunnen ferro, non-ferro, kunststoffen ... zijn.

LPD 14 De leerlingen lichten eigenschappen van producten die van belang zijn bij het spuiten van een koetswerk toe.

★ Oplosmiddelen

Wenk: Eigenschappen van producten:

- vulkracht;
- VOC gehalte;
- hechting;

- UV bestendigheid;
- krasbestendigheid;
- bewerkbaarheid;
- ...

LPD 15 De leerlingen gebruiken machines, meetinstrumenten en gereedschappen en voeren het gebruiksonderhoud eraan uit.

Wenk: Heb vooral aandacht voor die gereedschappen, machines en meetinstrumenten die worden gebruikt bij het herstellen van koetswerkschade.

Wenk: Een veiligheidsinstructiekaart of een machine-instructiekaart is belangrijk als leidraad om een machine, gereedschap of meetinstrument veilig, correct en ergonomisch te gebruiken.
Heb er aandacht voor dat het gereedschap correct en voor de juiste toepassing wordt gebruikt. Een goed voorbeeld hiervan is het correct gebruiken van een momentsleutel.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor de keuze van het meetinstrument volgens de taak en meetnauwkeurigheid en voor het gebruik van de juiste meettechniek.
Meetinstrumenten kunnen heel divers zijn: maatbeker, rolmeter, maatlat, spectrometer, laagdiktemeter, weegschaal ...

Wenk: Je kan bij het uitvoeren van het gebruiksonderhoud een checklist gebruiken en de leerlingen kennis bijbrengen van visuele en auditieve kenmerken van slijtage en defecten.
Breng het correct opbergen en reinigen van machines, meetinstrumenten en gereedschappen na gebruik onder de aandacht van de leerlingen.

4.5 Voorbereiding van het voertuig

Doelen die leiden naar een BK

LPD 16 De leerlingen lichten de opbouw van een laksysteem toe.

Wenk: Het komt er vooral op aan om de leerlingen inzicht te geven in verschillende laksystemen en hun eigenschappen zodat ze die systemen op de juiste manier kunnen toepassen.

Wenk: Kenmerken van verf:

- gebruikte verdunning;
- afhankelijkheid van voorbewerking;
- voor welke plekken op het voertuig is deze lak geschikt of aangewezen?
- vloeistofbestendigheid;
- temperatuurbestendigheid;
- ...

Wenk: Je kan aandacht hebben voor de voorschriften van de fabrikant.
Je kan het belang van een nauwkeurige voorbereiding duiden aan de leerlingen.
Je kan het verschil duiden tussen een 1 of 2-laagssysteem.
Je kan aandacht hebben voor droogtechnieken.

Je kan aandacht hebben voor de keuze van laksysteem volgens de ondergrond:

- staal;
- aluminium;
- kunststof.

Wenk: Er is samenhang met veel andere leerplandoelen omwille van de wederzijdse invloed van de verschillende stappen van de herstelling op het eindresultaat.

Wenk: Je kan de leerlingen grond- en laklagen laten aanbrengen om de opbouw van het laksysteem te leren kennen en om hen de succeservaring hiervan te laten beleven.

LPD 17 De leerlingen bereiden het voertuig voor op de werkzaamheden.

★ Schoonmaak- en afplaktechnieken

Wenk: Voorbereiden van het voertuig:

- reinigen, ontvetten en stofvrij maken van oppervlakken;
- beschermen van niet te behandelen voertuigonderdelen;
- verwijderen van gelijmde onderdelen;
- ...

Wenk: Beschermen van voertuigonderdelen: afplakken, afdekken, hoes, gordijn, zetel- en tapijtbescherming ...

Gelijmde onderdelen kunnen emblemen, bestickering, lijmresten, sierlijsten ... zijn.

Wenk: Je kan met de leerlingen de afwerking van de voorgaande stappen van de koetswerkherstelling evalueren .

Je kan ook de afwerking bijwerken met de leerlingen:

- correctie van het afplakken;
- schuurkrasjes wegwerken;
- spuitnevel wegnemen;
- verwijderen van componenten of emblemen;
- nauwkeurigheid van het matteren;
- ...

LPD 18 De leerlingen schuren de aangebrachte grondlaag.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor:

- de schuurladder;
- productkenmerken;
- nauwkeurigheid van de voorgaande stappen;
- ...

LPD 19 De leerlingen bepalen de grootte van de reparatiezone.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor het uitspuiten.

Wenk: Je kan rekening houden met:

- de grootte van de reparatiezone afhankelijk van de kleurtint en mogelijk kleurverschil;
- de kenmerken van het voertuig: karakterlijnen, opbouw koetswerk, mogelijke grenzen van de reparatiezone.

4.6 Voorbereiding van de spuitwerkzaamheden

Doelen die leiden naar een BK

LPD 20 De leerlingen bepalen kleurtinten van verven en lakken.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor het gebruik van:

- een spectrometer;
- een kleurenwaaier;
- een spuitstaal.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor het opzoeken van de kleurcode van de fabrikant van het voertuig of van de lak.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor de omstandigheden waarin het kleur bepaald wordt:

- belichting;
- gebruik van een colormatchlamp;
- omgevings- en objecttemperatuur.

LPD 21 De leerlingen maken verven en lakken aan volgens de juiste kleurtint.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor het aanpassen van de kleurtint aan:

- de wensen van de klant;
- de beoogde effecten;
- de veroudering van de bestaande lak;
- de locatie van de herstelling;
- type onderdeel van het voertuig;
- materiaal waaruit het onderdeel is gemaakt;
- ...

4.7 Spuiten en afwerken

Doelen die leiden naar een BK

LPD 22 De leerlingen brengen een grondlaag aan in functie van de gekozen voorbereiding.

Wenk: Je kan de leerlingen attent maken op de verschillende soorten grondverf in functie van de afwerking, de ondergrond, de richtlijnen in de productfiche en het laksysteem.

Wenk: Om de succeservaring bij de leerlingen te vergroten kan een project volledig worden gerealiseerd, inclusief de afwerkingslaag.

LPD 23 De leerlingen brengen verven en lakken aan.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor

- de keuze en afstelling van het gepaste gereedschap;
- de doorlooptijd van het voertuig;
- beschikbare droogtechnieken;
- spuittechnieken;
- ...

Wenk: Je kan aandacht hebben voor productkenmerken:

- timing, droogtijden;
- viscositeit;
- verwerkingstemperatuur;
- samenstelling van het product;
- weersomstandigheden;
- ...

LPD 24 De leerlingen herstellen spuitfouten.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor diverse spuitfouten:

- looper;
- structuurfouten;
- stofinval;
- dekking;
- ...

Wenk: Je kan aandacht hebben voor diverse hersteltechnieken:

- schuren met diverse hulpmiddelen: rasp, blokje ...;
- polijsten;

LPD 25 De leerlingen voeren een spot repair uit.

Wenk: Het gaat er hier vooral om dat de leerlingen de basis van de spot repairtechnieken beheersen.

Wenk: Je kan de moeilijkheidsgraad van de spot repair laten variëren door de keuze van kleur en de locatie op het voertuig.

5 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Om de leerplandoelen te realiseren dient de school minimaal de hierna beschreven infrastructuur en materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu. Specifieke benodigde infrastructuur of uitrusting hoeft niet noodzakelijk beschikbaar te zijn op de school. Beschikbaarheid op de werkplek of een andere externe locatie kan volstaan. We adviseren de school om de grootte van de klasgroep en de beschikbare infrastructuur en uitrusting op elkaar af te stemmen.

5.1 Infrastructuur

Een leslokaal

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid.

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

Om kennis en vaardigheden geïntegreerd aan te reiken en het procesmatig werken te versterken is een goed uitgerust competentiecentrum noodzakelijk waarbij de ruimte voor het aanleren van vaardigheden en het instructielokaal één geheel vormen of dicht bij elkaar gelegen zijn.

In het competentiecentrum is de nodige infrastructuur aanwezig om het voertuig voor te bereiden op het spuiten en om verven aan te maken en aan te brengen.

5.2 Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen

- Didactisch materiaal:
  - diverse didactische voertuigen;
  - diverse didactische onderdelen van voertuigen;
  - beschermmateriaal voor het voertuig.
- Machines/apparaten/toestellen:
  - hefoplossing voor voertuigen;
  - boor-schroefmachine en toebehoren;
  - droogtoestellen (UV en/of IR);
  - schuur- en slijpmachines;
  - polijstmachine;
  - stofzuiger;
  - spuitpistolen;
  - hogedrukreiniger;
  - heteluchtblazer;
  - persluchtinstallatie;
  - pistoolreiniger.
- Gereedschap:
  - basisgereedschap;
  - basis meetgereedschap;
  - specifiek gereedschap voor herstellen van koetswerkschade:
    - schuurgereedschappen;
    - schragen;
    - meng- en maatbekers.

Het aanwezige materiaal is voldoende voor de grootte van de klasgroep.

5.3 Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken

Om de leerplandoelen te realiseren beschikt elke leerling minimaal over onderstaand materiaal. De school bespreekt in de schoolraad wie (de school of de leerling) voor dat materiaal zorgt. De school houdt daarbij uitdrukkelijk rekening met gelijke kansen voor alle leerlingen.

- Persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen volgens risicoanalyse zoals veiligheidsbril, veiligheidsschoenen, gehoorbescherming, stofmasker, spuitmasker ...

6 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen en (specifieke) minimumdoelen van verschillende graden.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evaluëren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evaluëren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreeren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...

Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	
Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

7 Concordantie

7.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties (BK) realiseren.

Leerplandoel	doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties
1+	-
2+	-
3	BK 1; BK 2; BK 3; BK 4; BK m
4	BK 4; BK m
5	BK 4
6	BK n
7	BK 5; BK 6
8	BK 5; BK a
9	BK 5
10	BK 12
11	BK 5; BK 11
12	BK c
13	BK c
14	BK b; BK c; BK g; BK i

15	BK 12; BK e; BK i
16	BK b; BK d; BK f
17	BK 6; BK k
18	BK k
19	BK 7
20	BK 7; BK e
21	BK 8; BK d; BK h
22	BK 9; BK j
23	BK 9; BK b; BK d; BK f; BK j
24	BK 10; BK k
25	BK b; BK j; BK l

7.2 Doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties

1. De leerlingen werken in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures).
2. De leerlingen handelen kwaliteitsbewust.
3. De leerlingen handelen economisch en duurzaam.
4. De leerlingen handelen veilig, ergonomisch en hygiënisch.
5. De leerlingen voeren werkzaamheden uit op basis van een werkfiche of aanwijzingen.
6. De leerlingen bereiden de werkplek en een voertuig voor.
7. De leerlingen bepalen de grootte van een reparatiezone en kleurtinten van verven en lakken.
8. De leerlingen doseren kleurtinten van verven en lakken en passen ze aan (zoals originele referentiepunten, veroudering en beoogde effecten).
9. De leerlingen brengen verven en lakken aan.
10. De leerlingen herstellen spuitfouten.
11. De leerlingen vullen opvolgdocumenten van een interventie in.
12. De leerlingen ruimen een werkzone op, maken ze schoon en voeren een basisonderhoud uit aan gereedschappen en installaties.

Aanvullende onderliggende kennis

De opgenomen kennis staat steeds in functie van de specifieke vorming van deze studierichting.

- a. Constructeursvoorschriften
- b. Droogtechnieken
- c. Eigenschappen van gebruikte en te bewerken materialen
- d. Kenmerken van verf
- e. Kleurmeting
- f. Lakmethode en laksysteem
- g. Oplosmiddelen
- h. Principes van kleurenmenging
- i. Producten, gereedschappen en machines
- j. Schilder- en spuittechnieken
- k. Schoonmaak-, afplak- en schuurtechnieken
- l. Spot repairtechnieken
- m. Veiligheids-, milieu- en kwaliteitsnormen
- n. Voertuigtypes

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	3
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	3
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	4
1.4	Differentiatie	4
1.5	Opbouw van leerplannen.....	6
2	Situering	7
2.1	Beginsituatie	7
2.2	Plaats in de lessentabel.....	7
3	Pedagogisch-didactische duiding	7
3.1	Spuiter carrosserie en het vormingsconcept	7
3.2	Krachtlijnen	8
3.3	Diamantmodel	10
3.4	Opbouw.....	11
3.5	Beginsituatie	11
3.6	Aandachtspunten.....	11
3.7	Leerplanpagina.....	12
4	Leerplandoelen	12
4.1	Ethiek en levensbeschouwing	12
4.2	Kwaliteitsvol en veilig handelen.....	14
4.3	Vorbereiding en opvolging van de werkzaamheden	16
4.4	Ondersteunende technieken	19
4.5	Vorbereiding van het voertuig.....	20
4.6	Vorbereiding van de spuitwerkzaamheden.....	22
4.7	Spuiten en afwerken	22
5	Basisuitrusting	23
5.1	Infrastructuur	24
5.2	Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen.....	24
5.3	Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken	25
6	Glossarium	25
7	Concordantie	26
7.1	Concordantietabel.....	26

7.2 Doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties 27